

कर्मचारी तथा कामदारहरुको योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा सुनिश्चित गर्ने सम्बन्धमा निजी क्षेत्रका कर्मचारीहरुको लागि योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७४, नियमावली तथा सामाजिक सुरक्षा योजना सञ्चालन कार्यविधि, २०७५ जारी भएको छ भने: निजामती कर्मचारीहरु, सैनिक, प्रहरी लगायत नेपाल सरकार अन्तर्गतका कर्मचारीहरुको लागि निवृत्तभरण कोष ऐन, २०७५ जारी भएको छ ।

सरकारी तथा निजी क्षेत्रका कर्मचारीहरुको सम्बन्धमा जारी भएका उल्लेखित छुट्टा छुट्टै व्यवस्थाहरुमा भएका केही महत्वपूर्ण भिन्नताहरु:

सि.नं.	निवृत्तभरण कोष ऐन, २०७५ (सरकारी कर्मचारीहरुको योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा)	सामाजिक सुरक्षा ऐन, नियमावली तथा योजना सञ्चालन कार्यविधि, २०७५ (निजी क्षेत्रका कर्मचारीहरुको योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा)
१)	योगदानको रकम: उपदान/निवृत्तिभरण वापत: कर्मचारीको मासिक तलबबाट : ६% सरकारबाट थप मासिक : ६% संचयकोष वापत : कर्मचारीको मासिक तलबबाट : १०% रोजगारदाताबाट थप मासिक : १०%	योगदानको रकम: उपदान वापत : ८.३३% कर्मचारीको मासिक तलबबाट : १०% रोजगारदाताबाट थप मासिक : १०%
२)	दफा . ११ कर्मचारीको मासिक तलबबाट कट्टा भई प्राप्त भएको रकम, नेपाल सरकारबाट थप भएको रकम, सो को ब्याज र कोषले आर्जन गरेको मुनाफाको रकम सम्बन्धित कर्मचारीको छुट्टै व्यक्तिगत निवृत्तिभरण खाता जम्मा हुनेछ र सम्बन्धित कर्मचारीले चाहेमा त्यस्तो खातामा जम्मा भएको रकमको विवरण सरल र सहज किसिमले प्राप्त गर्न सक्नेछ ।	निजी क्षेत्रका कर्मचारीहरुको हकमा यो व्यवस्था गरिएको छैन ।

३)	<p>मासिक पेन्सन् गणना विधि (दफा १२):</p> $\frac{\text{जम्मा सेवा वर्ष} \times \text{आखिरी तलवको रकम}}{५०}$ <p>उदाहरण :</p> <p>यस विधिबाट रु. १००,००० तलव खाने कर्मचारीले २० वर्ष काम गरेपश्चात पाउने मासिक पेन्सन रकम करिब रु. ४०,००० हुन्छ ।</p> <p>उक्त पेन्सन्का अलावा, संचय कोषमा जम्मा भएको रकम र प्रचलित दर (वार्षिक ६ प्रतिशत) अनुसार प्राप्त हुने ब्याज सहित करिब रु. ९८,३८,०००/- समेत एकमुष्ट फिर्ता पाउँछन् ।</p>	<p>मासिक पेन्सन् गणना विधि (कार्यविधिको अनुसूची ९):</p> $\frac{\text{कुल योगदान} + \text{लगानीको प्रतिफल}}{१८०}$ <p>उदाहरण :</p> <p>यस विधिबाट रु. १००,००० तलव खाने कर्मचारीले २० वर्ष नै काम गरे पश्चात पाउने मासिक पेन्सन रकम करिब रु. ११,१०० मात्र (अर्थात भण्डै ४ गुणा कम हुन्छ ।</p> <p>निजी क्षेत्रका कर्मचारीले संचय कोषमा जम्मा गरेको रकम रु. ९८,३८,०००/- समेत फिर्ता पाउँदैनन् ।</p> <p>अतः सो फिर्ता नहुने संचयकोषको रकमलाई पेन्सन् स्किम मै समावेश गरेर गणना गर्दा समेत मासिक पेन्सन् रकम करिब रु. ६५,०००.०० मात्र हुन्छ ।</p>
४)	<p>दफा १२ (२)</p> <p>कोषबाट निवृत्तिभरण पाउने कर्मचारीको निवृत्तिभरण रकममा प्रत्येक तीन वर्ष पुगे पछि १० प्रतिशतले हुन आउने रकम थप गरी भुक्तानी गर्नेछ ।</p>	<p>बुँदा नं. २४(ख) :</p> <p>सञ्चालक समितिले तोके बमोजिम मुद्रास्फीति समायोजन गर्ने भन्ने अस्पष्ट भाषा प्रयोग गरी सुनिश्चित व्यवस्था नगरिएको ।</p>
५)	<p>सेवामा नरहेमा (दफा १४) :</p> <p>सरकारी कर्मचारी बीस वर्ष सेवा अवधि पूरा नहुँदै जुनसुकै कारणवश सेवामा नरहेमा निजको व्यक्तिगत खातामा जम्मा भएको रकम, ब्याज र मुनाफा समेत निजले एकमुष्ट रुपमा पाउने छ ।</p>	<p>सेवामा नरहेमा (बुँदा २२) :</p> <p>निजी क्षेत्रका (२०७६ श्रावण १ पछि नियुक्त हुने) कर्मचारीहरूले सेवामा नरहेमा पनि एकमुष्ट रकम पाउँदैनन् । पेन्सन् रकम नै प्राप्त गर्न पनि आफ्नो उमेर ६० वर्ष पुरा नभए सम्म पर्खनु पर्ने हुन्छ ।</p>
६)	<p>कोषको सुरक्षा (दफा १५):</p> <p>सरकारी कर्मचारी भविष्यमा सरकारी सेवाको निमित्त अयोग्य ठहरिने गरी बर्खास्तै नै भएमा पनि निजको तलवबाट कट्टी भएको रकम र सोमा पाकेको ब्याज एकमुष्ट फिर्ता पाउँछ ।</p> <p>दफा १९ अनुसार त अझै कोषमा जम्मा भएको सरकारी कर्मचारीको रकममा साहुको दावी नलाग्ने, फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट सर्वस्व जायजत हुने फैसला भएमा वा सरकारी बाँकी असुल गर्नु पर्ने भएमा पनि कोषमा जम्मा भएको रकमबाट लिन नपाउने गरी सुरक्षा प्रदान गरेको छ ।</p>	<p>कोषको असुरक्षा (दफा ३४):</p> <p>सामाजिक सुरक्षा योजनालाई निरन्तरता दिन नसकिने भएमा वा थप सुविधा दिन नसकिने भएमा सञ्चालक समितिले जुनसुकै बेला पनि कुनै थप सुविधा वा यो सुरक्षा योजनालाई स्थगन गर्न मन्त्रालयमा सिफारिश गर्न सक्नेछ ।</p>

७)	आयकर छुट (दफा १९(ड): कोषमा रहेको कर्मचारीको रकम र सोमा मुनाफा वापत कर्मचारीले प्राप्त गरेको रकममा आयकर पूर्ण रुपमा छुट गरिएको छ ।	दोहोरो आयकर : कर्मचारीको तलवबाट कोषवापत रकम पठाउँदा प्रचलित कानून बमोजिम (अधितम ३६% सम्म) आयकर कट्टा गरी रकम जम्मा गर्नु पर्नेछ भने पछि कोषबाट कर्मचारीले पाउने रकममा समेत १५ प्रतिशत थप आयकर तिर्नु पर्ने व्यवस्था छ ।
----	---	---